

UNIDADE 0

Introdución ao coñecemento xeográfico

1. Definición do vocablo "Xeografía".
2. Conceptos básicos da xeografía: paralelo, meridiano, latitude, lonxitude, mapa, proxeccións e escala.
3. Tipos de mapas.
4. Pautas para o comentario de distintas fontes xeográficas.

TEMAS:

1. Vocabulario básico do tema.

PRÁCTICAS: (nesta unidade consisten en saber diferenciar perfectamente tipos de mapas, diagramas, fontes...)

1. Mapa topográfico nacional

2º de Bacharelato Colexio Mariano

UNIDADE 1

O relevo

1. O espazo xeográfico español
2. O relevo peninsular
  - 2.1- Características
  - 2.2- Tipos de unidades morfoestruturais
  - 2.3- Evolución xeolóxica peninsular
  - 2.4- O rochedo peninsular e os tipos de relevo
    - 2.4-1. A España silíceo
    - 2.4-2. A España calcáreo
    - 2.4-3. A España arxiloso
    - 2.4-4. A España volcánica (*apuntes*)
    - 2.4-5. Relevo causado pola erosión diferencial
  - 2.5- As grandes unidades morfoestruturais do relevo peninsular
    - 2.5-1. A meseta: cordilleiras interiores e depresións castelás
    - 2.5-2. Os bordos montañosos da meseta
    - 2.5-3. As depresións exteriores da meseta
    - 2.5-4. As cordilleiras exteriores da meseta
  - 2.6- o relevo costeiro peninsular (*lectura*)
    - 2.6-1. O Atlántico
    - 2.6-2. O Mediterráneo
3. O relevo insular (*lectura*)
  - 3.1- O arquipélago balear
  - 3.2- O arquipélago canario
4. O mapa físico de España (*apuntes*)

TEMAS:

1. Vocabulario básico do tema.
2. As grandes etapas da evolución do rochedo peninsular.
3. As grandes unidades morfoestruturais da Península Ibérica.

PRÁCTICAS:

1. Localización nun mapa das áreas de materiais silíceos, arxiloso...
2. Comentario dun mapa coas principais unidades morfoestruturais.
3. Comentario dun mapa do rochedo peninsular.
4. Identificación nun mapa de distintos accidentes xeográficos.
5. Mapa físico mudo das unidades de relevo.
6. Perfil de relevo.

UNIDADE 2

A diversidade climática

1. Os factores do clima
  - 1.1- Factores xeográficos
  - 1.2- Factores termodinámicos
2. Os elementos do clima
  - 2.1- A insolación e a nubosidade
  - 2.2- A temperatura do aire
  - 2.3- A humidade do aire, a néboa e o calixeiro
  - 2.4- A presión e o vento
  - 2.5- As precipitacións
  - 2.6- A evaporación, a evapotranspiración e a aridez
3. Tipos de tempo atmosférico en España (Práctica)
4. Tipos de clima en España
  - 4.1- Clima oceánico
  - 4.2- Clima mediterráneo
  - 4.3- Clima de montaña
  - 4.4- Clima de Canarias

TEMAS:

1. Vocabulario básico do tema.
2. Elementos e factores do clima en España.
3. Os climas de España.
4. Caracteres termopluviométricos do clima da Meseta.
5. Os dominios climáticos da España peninsular.

PRÁCTICAS:

1. Comentario dun mapa sinóptico de superficie.
2. Construción e comentario dun climograma.
3. Identificación nun mapa dos climas de España.
4. Comentario dun mapa de masas de aire que afectan á Península.
5. Comentario dun mapa sobre a aridez do solo.
6. Comentario dun mapa sobre a humidade do solo.

UNIDADE 3

A auga, a vexetación e o solo

1. A diversidade hídrica
  - 1.1- Factores de influencia
  - 1.2- Os ríos españois
    - 1.2-1. Réximes dos ríos
    - 1.2-2. As vertentes hidrográficas da Península
    - 1.2-3. Baleares e Canarias
  - 1.3- Os lagos e humidades españois
  - 1.4- Os acuíferos
2. As formacións vexetais
  - 2.1- Paisaxe vexetal oceánica
  - 2.2- Paisaxe vexetal mediterránea
  - 2.3- Paisaxe vexetal de ribeira
  - 2.4- Paisaxe vexetal de montaña
  - 2.5- Paisaxe vexetal de Canarias
3. O solo
  - 3.1- Factores do solo
  - 3.2- Tipos de solo
    - 3.2-1. Zonais
    - 3.2-2. Intrazonais e azonais
4. Mapa dos ríos da Península Ibérica

TEMAS:

1. Vocabulario básico do tema.
2. A rede hidrográfica española.
3. Os réximes dos ríos españois.
4. A vexetación natural da Península Ibérica. Causas da diferente localización e posibilidades de aproveitamento polo ser humano.
5. As vertentes hidrográficas da Península Ibérica e as súas características.

PRÁCTICAS:

1. Identificación dos ríos nun mapa.
2. Comentario de gráficos de réximes fluviais.
3. Comentario de mapas das vertentes hidrolóxicas da Península Ibérica e os seus ríos principais.
4. Explicación da distribución das especies vexetais nun mapa.
5. Comentario de gráficos de escalonamento vexetal (cliseries).

UNIDADE 4

As paisaxes naturais e medio ambiente

1. As grandes paisaxes naturais (cadros resumos)
2. A influencia do medio na actividade humana
  - 2.1- O relevo
  - 2.2- O clima
  - 2.3- A vexetación
  - 2.4- A auga e os recursos hídricos
    - 2.4-1. Plan Hidrolóxico Nacional
  - 2.5- O solo
3. Os problemas medioambientais
  - 3.1- A contaminación atmosférica
  - 3.2- A deforestación
  - 3.3- A contaminación, a erosión e a desertificación do solo
  - 3.4- A sobreexplotación e a contaminación das augas
  - 3.5- Os residuos sólidos urbanos
4. A política mediambiental
  - 4.1- Creación e ampliación dos espazos naturais protexidos
  - 4.2- Características da política mediambiental
5. Galicia e o medio ambiente

TEMAS:

1. Vocabulario básico do tema.
2. O estado do medio ambiente en España.
3. A acción antrópica e os problemas medioambientais.
4. Principais problemas medioambientais en España.
5. O PHN.

PRÁCTICAS:

1. Comentario dunha paisaxe natural.
2. Localización nun mapa dos parques nacionais.
3. Comentario de textos sobre transvasamento e responder a cuestións relativas a el.

UNIDADE 5

A organización do territorio español e os desequilibrios

1. A organización político-administrativa de España
  - 1.1- Orixe e evolución
  - 1.2- O estado español: organización
2. Os desequilibrios territoriais
  - 2.1- A súa orixe
  - 2.2- Cambios producidos pola crise económica de 1.975
  - 2.3- O novo modelo de desequilibrios
3. As políticas territoriais
  - 3.1- A política rexional
    - 3.1-1. Obxectivos e estratexias
    - 3.1-2. Instrumentos
    - 3.1-3. A planificación rexional

TEMAS:

1. Vocabulario básico do tema.
2. Os desequilibrios territoriais en España: orixe e novos modelos.
3. Separa en dous grupos as Comunidades Autónomas uniprovinciais e pluriprovinciais. Indica o número de provincias que as forman.
4. Os desequilibrios territoriais: distribución da renda per cápita en España.
5. A política rexional da UE.

PRÁCTICAS:

1. Comentario dunha taboa con densidades de poboación, PIB por sectores... para analizar as diferenzas entre Comunidades.
2. Representación nun mapa do PIB das C.A., analizar a súa situación, comparala coa media española e da UE e sacar consecuencias sobre as desigualdades.
3. Localización de capitais das CA.
4. Identificación de provincias nun mapa dado.
5. Textos.

UNIDADE 6

A poboación española

1. As fontes demográficas (definición)
2. A distribución da poboación e os desequilibrios espaciais
3. O movemento natural da poboación (indicadores)
  - 1.1- Os réximes demográficos
    - 1.1-1. O réxime demográfico antigo: ata principios do século XX
    - 1.1-2. A transición demográfica: 1900 – 1975
    - 1.1-3. O réxime actual: a partir de 1975
  - 3.2- Os desequilibrios territoriais
2. Os movementos migratorios
  - 2.1- As migracións interiores
  - 2.2- As migracións exteriores
  - 2.3- Lei de Estranxeira
3. A estrutura da poboación española (datos para as pirámides)
  - 3.1- Por sexo e por idade
  - 3.2- Económica
4. O futuro da poboación española (comentarios)

TEMAS:

1. Vocabulario básico do tema.
2. As tendencias demográficas en España no último século.
3. Os réximes demográficos.
4. Carácter xerais e evolución dos movementos naturais da poboación española.
5. A distribución espacial da poboación española.
6. Os movementos migratorios en España.

PRÁCTICAS:

1. Comentario dunha pirámide de poboación.
2. Comentario dunha gráfica onde se amose a evolución da natalidade, a mortalidade e o crecemento natural.
3. Comentario dun mapa da distribución da poboación activa por CC.AA.
4. Comentario dun mapa de fluxos migratorios.
5. Comentario de textos.

UNIDADE 7

O espazo urbano

1. O poboamento urbano
  - 1.1- Concepto de cidade
  - 1.2- Proceso de urbanización
    - 1.2-1. A urbanización preindustrial
    - 1.2-2. A urbanización industrial
    - 1.2-3. A urbanización postindustrial
2. A morfoloxía urbana
3. A estrutura urbana
  - 3.1- O casco antigo
  - 3.2- O ensanche urbano
  - 3.3- A periferia urbana actual
  - 3.4- As aglomeracións urbanas
    - 3.4-1. A área metropolitana
    - 3.4-2. Outros tipos
4. Problemas nas cidades españolas
5. Planificación urbanística
6. O sistema urbano español
  - 6.1- O tamaño das cidades españolas
  - 6.2- As funcións das cidades españolas
  - 6.3- A área de influencia urbana
  - 6.4- A xerarquía urbana española e as relacións
7. O poboamento urbano en Galicia

TEMAS:

1. Vocabulario básico do tema.
2. Principais áreas urbanas de España.
3. As cidades españolas na actualidade.
4. A morfoloxía urbana.
5. A organización xerárquica da rede urbana española.
6. O proceso de urbanización en España.

PRÁCTICAS:

1. Comentario dun plano urbano.
2. Comentario dun mapa onde se vexa a distribución das aglomeracións urbanas.
3. Comentario de mapas dinámicos.
4. Localizar nun mapa as principais aglomeracións españolas.

UNIDADE 8

As actividades do sector primario: a agricultura, a gandería, a explotación forestal e a pesca

1. Introducción aos sectores de produción
2. A actividade agraria
  - 2.1- Definición
  - 2.2- Factores físicos (o relevo, o clima e os solos)
  - 2.3- As transformacións no sistema de explotación, propiedade e tenencia da terra
  - 2.4- O poboamento e o hábitat rural (definicións)
  - 2.5- A PAC
  - 2.6- Usos do solo agrario
    - 2.6-1. A produción agrícola
    - 2.6-2. A produción gandeira
    - 2.6-3. A produción forestal
    - 2.6-4. Outros usos
  - 2.7- As paisaxes agrarias en España (cadro)
    - 2.7-1. A España húmida
    - 2.7-2. O interior peninsular
    - 2.7-3. A zona mediterránea
    - 2.7-4. A zona de montaña
    - 2.7-5. Canarias
    - 2.7-6. O espazo rural na actualidade (ler)
3. A actividade pesqueira
  - 3.1- Características
  - 3.2- A crise e os problemas pesqueiros: caladoiros, estruturas, medio ambiente...
  - 3.3- A política pesqueira (cadro)
  - 3.4- A acuicultura

TEMAS:

1. Vocabulario básico do tema.
2. Características e problemas da actividade agraria en España.
3. Os factores da actividade agraria.
4. A actividade pesqueira española.
5. A PAC.
6. A importancia da agricultura en España.
7. As actividades agrarias en España.

PRÁCTICAS:

1. Comentario de gráficos.
2. Localización nun mapa das principais paisaxes agrarias e comentario das súas características máis importantes.
3. Mapas temáticos sobre paisaxes agrarias, zonas pesqueiras, etc.

UNIDADE 9

A actividade do sector secundario: a industria

1. As materias primas: definición e exemplos
2. As fontes de enerxía: carbón, petróleo, gas natural, enerxía nuclear de fisión, enerxía hidráulica, produción de electricidade e novas fontes de enerxía renovables.
3. Etapas da industrialización española
  - 3.1- O inicio da industrialización (1855-1900)
  - 3.2- O crecemento industrial do primeiro terzo do século XX
  - 3.3- A regresión durante a guerra civil e posguerra (1936-1959)
  - 3.4- O desenvolvemento industrial (1960-1975)
  - 3.5- A crise e a reestruturación industrial
4. Factores da localización industrial
  - 4.1- Tradicionais
  - 4.2- Actuais
5. Localización industrial en España

TEMAS:

1. Vocabulario básico do tema.
2. As etapas da industrialización española.
3. Crise e reconversión da industria en España.
4. Factores que condicionan a actividade industrial en España.
5. Os factores actuais da localización industrial.
6. Os espazos industriais en España.
7. As fontes de enerxía e o aproveitamento enerxético en España.
8. A distribución industrial en España e os seus desequilibrios territoriais.

PRÁCTICAS:

1. Comentario de mapas temáticos
2. Localización nun mapa das áreas con maior desenvolvemento do sector secundario.

UNIDADE 10

As actividades do sector terciario: os transportes, o turismo e o comercio

1. A terciarización
2. Os transportes
  - 2.1- Características do sistema de transporte
  - 2.2- O transporte por estrada
  - 2.3- O transporte marítimo
  - 2.4- O transporte fluvial
  - 2.5- O transporte aéreo
3. O turismo
  - 3.1- Factores do desenvolvemento turístico español
  - 3.2- O modelo turístico tradicional
  - 3.3- A crise do modelo turístico tradicional e o turismo alternativo
  - 3.4- A política turística da UE
  - 3.5- As áreas turísticas
  - 3.6- Repercusións do turismo no territorio
4. O comercio
  - 4.1- Tipoloxía comercial
  - 4.2- Cambio no modelo comercial

TEMAS:

1. Vocabulario básico do tema.
2. A rede de transportes e comunicacións e a súa importancia para a articulación do territorio en España.
3. Características do sistema de transportes español.
4. Turismo en España: características, oferta, demanda...
5. Repercusións socioeconómicas e ambientais do turismo.
6. Estrutura e características do sector terciario español.

PRÁCTICAS:

1. Comentario dun mapa de rede de estradas.
2. Comentario dun mapa con áreas e rexións turísticas.

UNIDADE 11

España no mundo

1. España en Europa
  - 1.1- Creación da UE
  - 1.2- A integración española en Europa
    - 1.2-1. As institucións comunitarias
    - 1.2-2. A política económica da UE
    - 1.2-3. A política social da UE
    - 1.2-4. A política de xustiza e interior da UE
    - 1.2-5. A política exterior e de seguridade común da UE
2. España no mundo
  - 2.1- España no sistema económico mundial
  - 2.2- Participación de España nas grandes organizacións internacionais
  - 2.3- A política exterior española

TEMAS:

1. Vocabulario básico do tema.
2. Principais institucións da UE.
3. O tratado de Maastricht.
4. A política exterior de España con respecto a Iberoamérica.
5. O comercio exterior español: as relacións coa UE.
6. O EURO: a nova moeda única.
7. As novas incorporacións.

PRÁCTICAS:

1. Comentario dun organigrama sobre as principais organizacións internacionais ás que pertence España.
2. Comentario dun organigrama da UE.
3. Localiza nun mapa de Europa os países que forman a UE e agrúpaos segundo a data de ingreso.

2º de Bacharelato Colexio Mariano